

Prawo spółdzielcze – podstawy prawne zakładania i funkcjonowania spółdzielni

2019 r.

Rodzaje spółdzielni

Spółdzielnie pracy

Spółdzielnie inwalidów i niewidomych

Spółdzielnie kółek rolniczych

Spółdzielnie mleczarskie

Spółdzielnie mieszkaniowe

Spółdzielnie ogrodniczo-pszczelarskie

Spółdzielnie socjalne

„CEPELIA”

Spółdzielnie rzemieślnicze

Rodzaje spółdzielni

Spółdzielnie spożywców

Spółdzielnie uczniowskie

Spółdzielnie zaopatrzenia i zbytu „Samopomoc Chłopska”

Spółdzielnie zrzeszające producentów rolnych

Spółdzielnie rolników

Banki spółdzielcze

Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe

Spółdzielnia europejska

Podstawy prawne działalności

Dz.U. z 2018 r. poz. 1285 Prawo spółdzielcze,

Dz.U. z 2018 r. poz. 2073 Ustawa o spółdzielniach rolników

Dz.U. z 2018 r. poz. 1205 Ustawa o spółdzielniach socjalnych

Dz.U. z 2018 r. poz. 845 Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych

Dz.U. z 2018 r. poz. 1026 Ustawa o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw

Dz.U. z 2018 r. poz. 613 Ustawa o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających

Dz.U. z 2018 r. poz. 2386 Ustawa o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

Dz.U. z 2018 r. poz. 1205 Ustawa o spółdzielniach socjalnych

Definicja spółdzielni

Spółdzielnia

dobrowolne zrzeszenie nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą

art. 1 ustawy Prawo spółdzielcze Dz.U. z 2018 r. poz. 1285

Podstawowymi cechami spółdzielni są:

- ▶ dobrowolność,
- ▶ zmienny skład osobowy nieograniczonej liczby członków,
- ▶ zmienny fundusz udziałowy,
- ▶ obligatoryjne prowadzenie działalności gospodarczej
- ▶ fakultatywne prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej,
- ▶ Korporacyjny (zrzeszeniowy) charakter

Dobrowolność przejawia się w następujących aspektach:

- uzyskanie członkostwa,
- decydowanie o bycie prawnym spółdzielni,

Wyłącznie od założycieli uzależniony jest fakt powstania spółdzielni.

Decyzji członków pozostawiono decyzję o zakończeniu bytu spółdzielni, z zastrzeżeniem norm dotyczących upadłości.

Trybunał Konstytucyjny wyrok w sprawie sygn. akt K 60/13

Spółdzielnie stanowią dobrowolne zrzeszenia, o których mowa w art. 12 Konstytucji, będące realizacją konstytucyjnie gwarantowanej wolności zrzeszania się, przewidzianej w art. 58 Konstytucji.

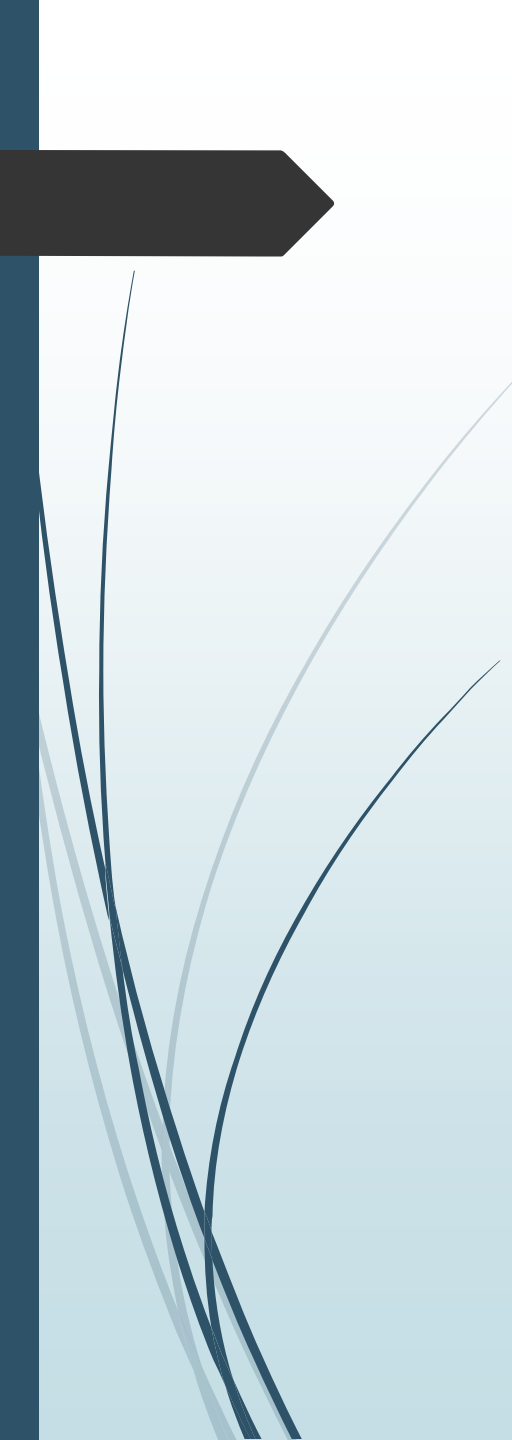
Ingerencje ustawodawcze uszczuplające prawa lub nakładające obowiązki na spółdzielnię, a dotyczące sfery, w której decyzja należy do organów spółdzielni i jej statutów, muszą uwzględniać zrzeszeniowy charakter osoby prawnej.

Kodeks cywilny

Art. 35 KC „powstanie ustrój i ustanie osób prawnych określają właściwe przepis, w wypadkach i w zakresie w tych przepisach przewidzianych organizację i sposób działania osoby prawnej reguluje także jej statut,

- ▶ teoria umowy – statut jest swoistą umową z zakresu prawa cywilnego, zawieraną przez założycieli spółdzielni,
- ▶ teoria normatywna – statut jest aktem normatywnym prawa przedmiotowego tj. prawa wewnętrznego spółdzielni,
- ▶ teoria pośrednia – do daty powstania spółdzielni statut jest umową, natomiast po dacie powstania staje się przepisem prawa wewnętrznego,
- ▶ statut reguluje jedynie normy społeczne stanowione przez organizację społeczną,

W działalności spółdzielni stosujemy wprost przepisy Kodeksu cywilnego regulujące stosunki zobowiązaniowe, ze szczególnym uwzględnieniem art. 353[1] konstruującego zasadę swobody umów, a więc uprawnia nas to do ułożenia jego treści (statutu) według swego uznania, byleby treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

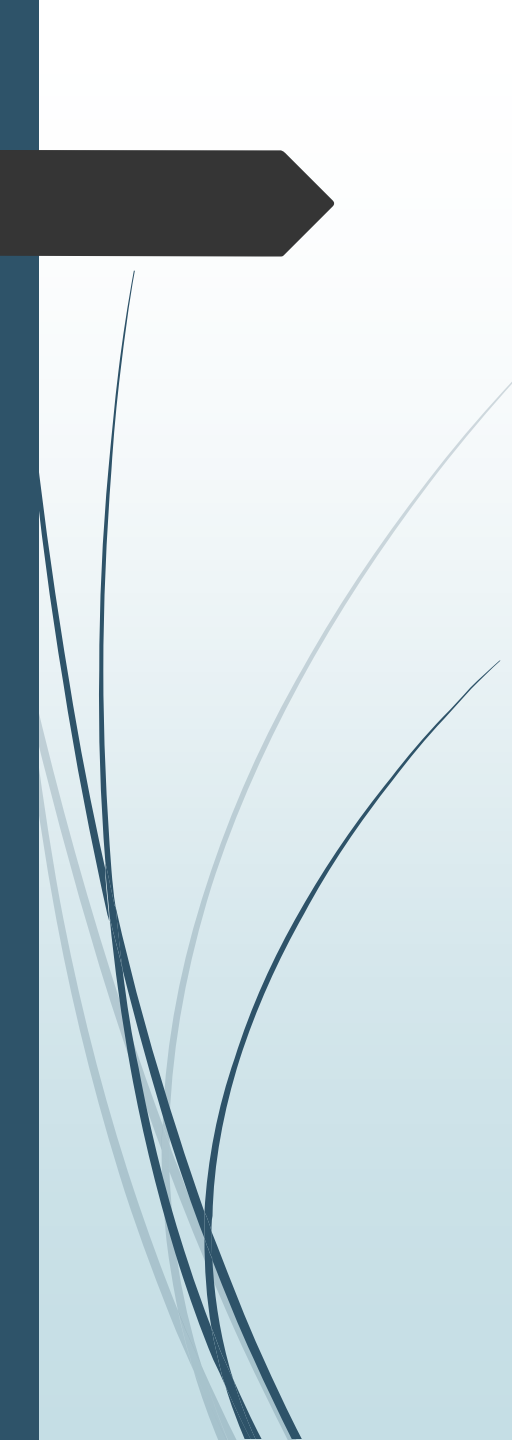
Naruszenie statutu przez członka bądź spółdzielnię skutkuje zastosowaniem odpowiednich **sankcji cywilnych** takich jak np. uchylenie uchwały walnego zgromadzenia sprzecznej ze statutem czy też wykluczenie bądź wykreślenie członka nie wykonującego obowiązków statutowych.

-
- Statut spółdzielni ma ograniczoną liczbę adresatów – członków spółdzielni i jej organy.
 - W zakresie regulacji statutowej można również zawierać postanowienia które nie wynikają z obowiązujących przepisów co potwierdza bezpośrednio z treści art. 5 § 2 ustawy Prawo spółdzielcze.

Obligatoryjna treść statutu spółdzielni art. 5 § 1 ustawy Prawo spółdzielcze:

- oznaczenie **nazwy** z dodatkiem „spółdzielnia” lub „spółdzielczy” i podaniem jej siedziby,
- **przedmiot działalności** spółdzielni oraz czas trwania, o ile założono ją na czas określony;
- **wysokość wpisowego oraz wysokość i ilość udziałów**, które członek obowiązany jest zadeklarować, terminy wnoszenia i zwrotu oraz skutki niewniesienia udziału w terminie; jeżeli statut przewiduje wnoszenie więcej niż jednego udziału, może określać ich górną granicę;
- prawa i obowiązki członków;

-
- zasady i tryb przyjmowania członków, wypowiedzenia członkostwa, wykreślenia i wykluczania członków;
 - zasady zwoływania walnych zgromadzeń, obradowania na nich i podejmowania uchwał;
 - zasady i tryb wyboru oraz odwoływania członków organów spółdzielni;
 - zasady podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) oraz pokrywania strat spółdzielni.

Statut powinien zawierać postanowienia, których wprowadzenia wymagają przepisy niniejszej ustawy, oraz może zawierać inne postanowienia – **katalog otwarty**.

W zakresie nieuregulowanym w ustawie o odnawialnych źródłach energii do spółdzielni energetycznych stosuje się przepisy ustawy Prawo spółdzielcze lub ustawy o spółdzielniach rolników.

spółdzielnia energetyczna – definiowany ustawowo przedmiot działalności do inkorporacji w treści statutu

wytwarzanie energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, w instalacjach odnawialnego źródła energii i równoważenie zapotrzebowania energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, wyłącznie **na potrzeby własne spółdzielni energetycznej i jej członków**, przyłączonych do zdefiniowanej obszarowo sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub sieci dystrybucyjnej gazowej, lub sieci ciepłowniczej

może podjąć działalność po zamieszczeniu jej danych w wykazie spółdzielni energetycznych

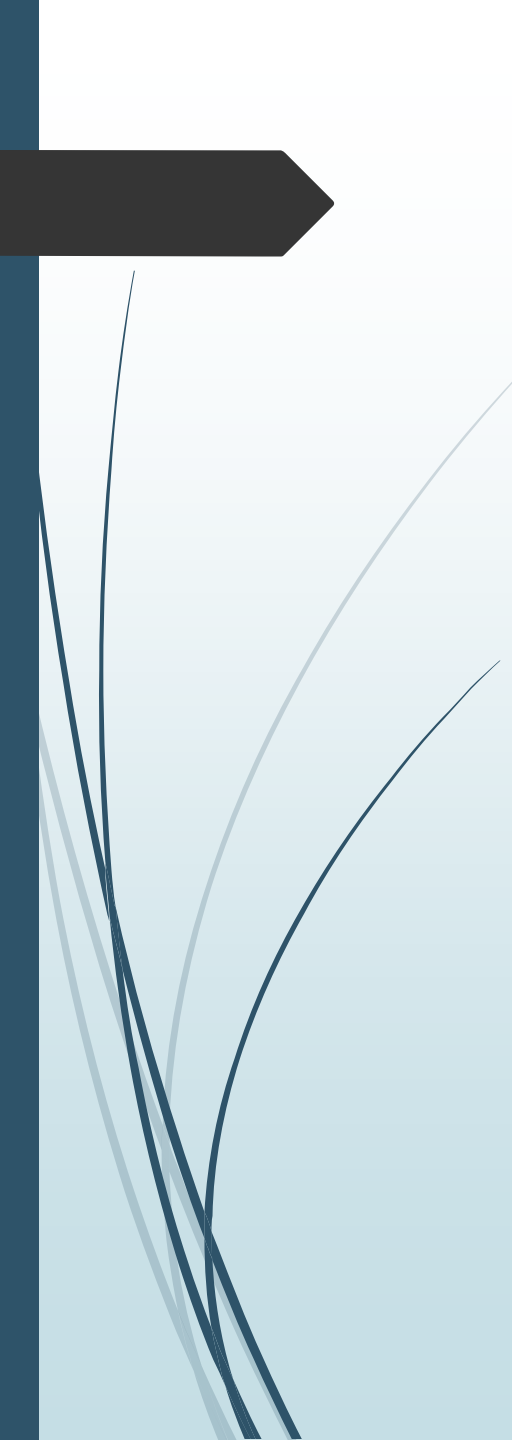
Czy prowadzi działalność gospodarczą?

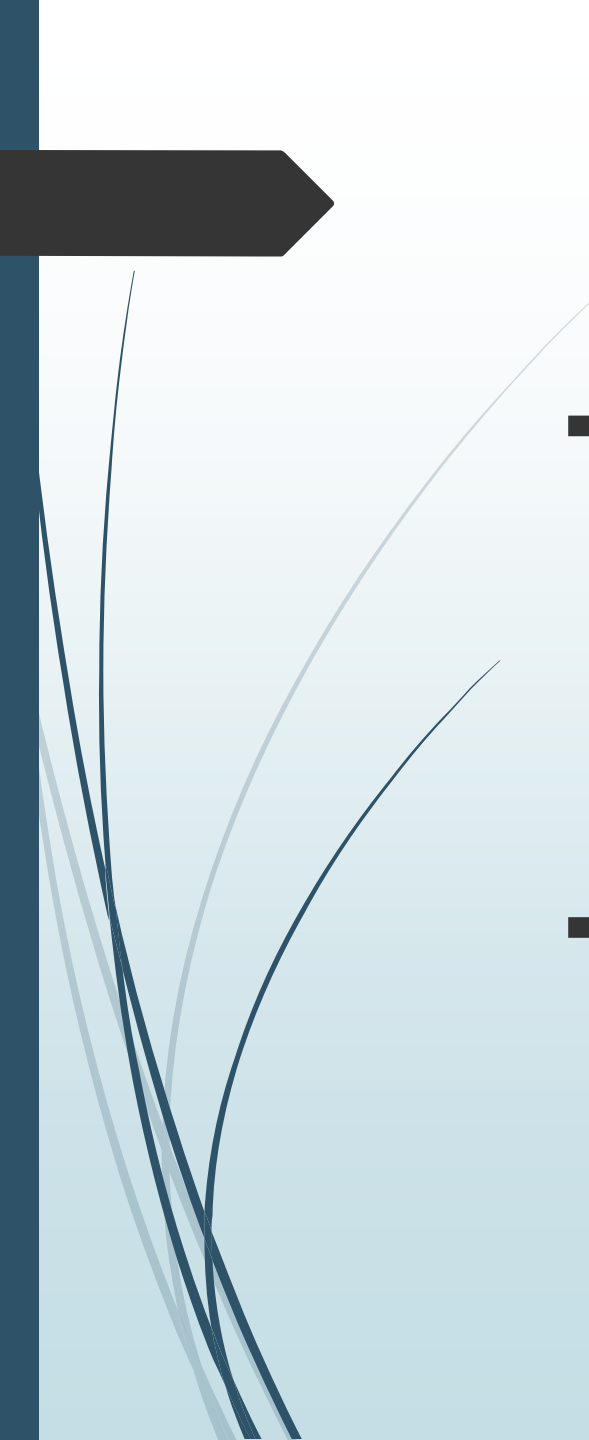
sygn. akt III CZP 69/16

UCHWAŁA

składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2017r.

W orzecznictwie wykształciły się dwa przeciwstawne nurty pozostające w związku z kwalifikacją działalności spółdzielni pod kątem jej gospodarczego charakteru. W orzeczeniach należących do pierwszego z nich dokonuje się rozróżnienia działalność i spółdzielni na „zewnątrzną”, podejmowaną wobec kontrahentów spółdzielni i „wewnętrzną”-wobec członków, przy czym tylko ta pierwsza jest zaliczana do działalności gospodarczej. Z kolei w orzeczeniach drugiego nurtu podnosi się, że poza działalnością społeczną i oświatowo-kulturalną, wszelka inna działalność spółdzielni zarówno na gruncie przepisów prawa spółdzielczego, powinna być kwalifikowana jako działalność gospodarcza.

-
- ▶ Kodeks cywilny nie definiuje pojęcia „działalność gospodarcza”, mimo że wielokrotnie się do niego odwołuje. Definicja taka jest formułowana w przepisach prawa publicznego. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się konsekwentnie, że pojęcie „działalność gospodarcza” na gruncie prawa prywatnego ma charakter autonomiczny i jego treść ustala się w drodze wykładni doktrynalnej i sądowej. Definicje zawarte w ustawach o prowadzeniu działalności gospodarczej nie mają charakteru uniwersalnego i nie mogą być rozstrzygające dla wykładni prawa cywilnego. Działalność gospodarcza, o której mowa w art. 118 k.c., nie musi wykazywać cech działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów prawa publicznego.

-
- ▶ Działalność gospodarczą w orzecznictwie określa się przez wskazanie charakteryzujących ją cech takich jak: profesjonalny charakter, powtarzalność podejmowanych działań, działanie na własny rachunek, racjonalne gospodarowanie, uczestnictwo w obrocie gospodarczym oraz podporządkowanie regułom gospodarki rynkowej, m.in. w celu uzyskania zysku.
 - ▶ Brak zamiaru uzyskania zysku nie pozbawia jednak prowadzonej działalności charakteru działalności gospodarczej.

definiowany ustawowo obszar działalności do inkorporacji w treści statutu

- ▶ działa na obszarze jednego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego lub sieci dystrybucyjnej gazowej lub ciepłowniczej, zaopatrujących w energię elektryczną, biogaz lub ciepło wytwórców i odbiorców będących członkami tej spółdzielni, których instalacje są przyłączone do sieci danego operatora lub do danej sieci ciepłowniczej,
- ▶ limitowana liczba członków
mniejsza niż 1000

Zakładanie spółdzielni

Art. 6 ustawy Prawo spółdzielcze

Założyciele uchwalają statut spółdzielni, potwierdzając jego przyjęcie przez złożenie pod nim swoich podpisów,

Dokonują wyboru organów spółdzielni, których wybór należy w myśl statutu do kompetencji walnego zgromadzenia lub komisji organizacyjnej w składzie co najmniej trzech osób,

Liczba założycieli: dziesięć, jeżeli założycielami są osoby fizyczne, trzy, jeżeli założycielami są osoby prawne, w spółdzielniach produkcji rolnej liczba założycieli - osób fizycznych nie może być mniejsza od pięciu,

Zakładanie spółdzielni

Spółdzielnia podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i z datą wpisania jej do rejestru nabywa osobowość prawną – wpis konstytutywny.

Sposób złożenia wniosku:

- ▶ tradycyjnie – formularz KRS-W5
- ▶ elektronicznie – za pomocą Portalu Dostępowo-Informacyjnego (PDI)

Do wniosku należy załączyć:

KRS-WA - oddziały, terenowe jednostki organizacyjne

KRS-WH - sposób powstania podmiotu

KRS-WK - organy podmiotu

Zakładanie spółdzielni

KRS-WM - przedmiot działalności

KRS-WL - prokurenci, pełnomocnicy spółdzielni

statut spółdzielni

protokoły stwierdzający wybór zarządu i rady nadzorczej

dowody uiszczenia opłat – 500 opłata sądowa, 100 – ogłoszenie MSiG

opłatę uiszczamy

- bezgotówkowo
- e-znakami opłaty sądowej (<https://oplaty.ms.gov.pl/znaki-oplaty-sadowej/zakup>)
- gotówką w kasie sądu

Zmiana statutu

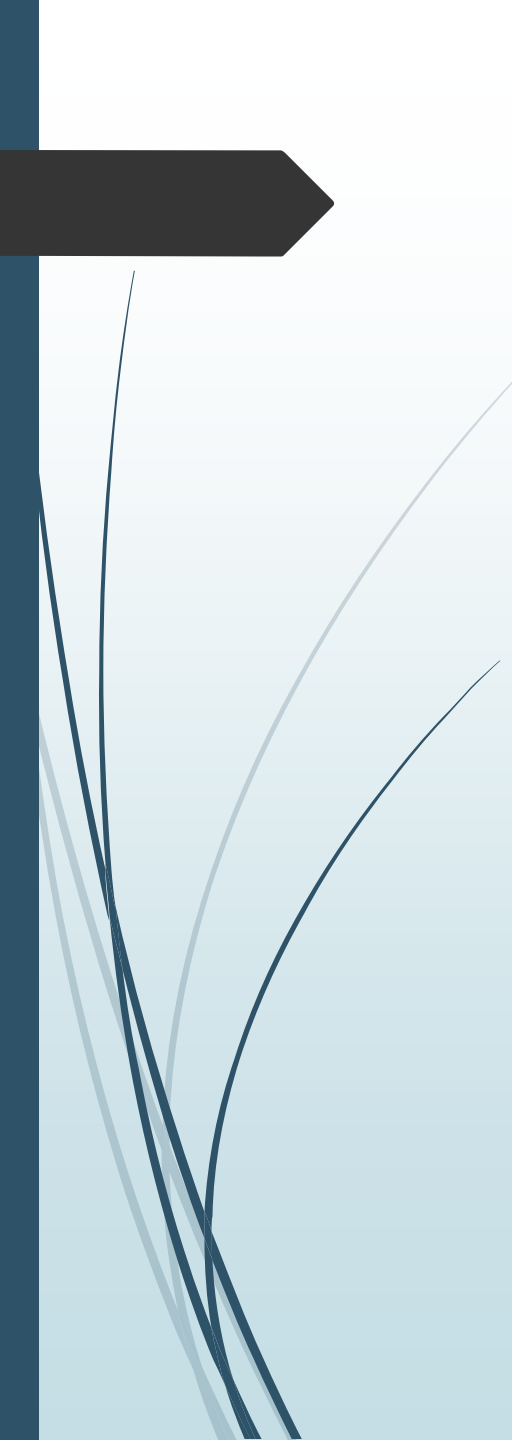
Ujawnienie zmian w treści statutu ma charakter konstytutywny,

Art. 12a § 3 ustawy Prawo spółdzielcze - Zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Ujawnienie zmian statutu zawierających zapisy sprzeczne z prawem nie prowadzi do ich konwalidacji – pozostają nieważne,

Wyrok Sądu Najwyższego V CK 318/04

Uchwalenia statutu spółdzielni dokonują jej założyciele (art. 6 § 1 prawa spółdzielczego - ustawa z 16 września 1982 r. - jedn. tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.), natomiast późniejsze modyfikacje postanowień statutu, dokonywane przez uprawniony organ spółdzielni, są zmianą statutu (art. 12a § 1-3, art. 38 § 1 pkt 10 PrSpółdz) bez względu na skalę i zakres dokonywanych modyfikacji.

W piśmiennictwie prezentowany jest trafny pogląd, że do zmiany statutu dochodzi wówczas, gdy w swej treści staje się on częściowo lub nawet całkowicie inny niż dotychczas, a zatem zmiana statutu może sprowadzać się bądź do zmiany tylko niektórych jego postanowień (nowelizacja) bądź do zastąpienia dotychczasowej wersji statutu całkowicie nową, zmienioną wersją. W razie dokonania zmian nawet w daleko idącym zakresie **organ uprawniony do ich dokonania może jednocześnie postanowić o wydaniu jednolitego tekstu statutu według przyjętej przez siebie metody**, a więc z zachowaniem dotychczasowej lub zastosowaniem nowej numeracji poszczególnych postanowień. W znaczeniu prawnym będzie to jednak zmiana statutu spółdzielni dokonana przez uprawniony do tego organ, a nie uchwalenie nowego statutu,

Wyrok Sądu Najwyższego IV CSK 56/05

Sama zmiana postanowień uchwały wcześniejszej, w przedmiocie zmian statutu spółdzielni, przez uchwałę późniejszą jest dopuszczalna, jeśli tylko nie następuje z naruszeniem przepisów prawa. Zmiana taka nie jest wówczas ściśle zmianą statutu, jeśli postanowienia jej mające za przedmiot statutowe regulacje nie zostały wcześniej prawnie usankcjonowane właściwym wpisem w rejestrze.

Art. 9. [Akta rejestrowe]

3. Jeżeli podmiot wpisywany do Rejestru działa na podstawie umowy lub statutu, do wniosku o jego wpisanie dołącza się umowę lub statut.

4. Do wniosku o wpis podmiotu do Rejestru, wniosku dotyczącego zmiany umowy lub statutu podmiotu wpisanego do Rejestru, działającego na podstawie umowy lub statutu, dołącza się także tekst jednolity umowy lub statutu, z uwzględnieniem wprowadzonych zmian. Do tekstu jednolitego nie stosuje się przepisów o formie czynności prawnych.

Członkowie – prawa i obowiązki

Członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, która odpowiada **wymaganiom określonym w statucie**, chyba że ustawa stanowi inaczej.

ODMIENNIE

Spółdzielnie mieszkaniowe – członkostwo z mocy prawa osób, którym przysługuje spółdzielcze prawo do lokalu lub ekspekatywa własności.

Członkowie – prawa i obowiązki

Statut może określać wypadki, w których dopuszczalne jest członkostwo osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub niemających tej zdolności. Osoby takie nie mogą być członkami organów spółdzielni. W walnym zgromadzeniu biorą one udział przez swoich przedstawicieli ustawowych

ODMIENNIE

Spółdzielnie mieszkaniowe – członkostwo z mocy prawa osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub niemających tej zdolności.

Członkowie – prawa i obowiązki

Powstanie członkostwa

Warunek - złożenie deklaracji, w formie pisemnej, obejmującej imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania, a jeżeli przystępujący jest osobą prawną - jej nazwę i siedzibę, ilość zadeklarowanych udziałów, dane dotyczące wkładów, jeżeli statut ich wnoszenie przewiduje, a także inne dane przewidziane w statucie,

Założyciele spółdzielni, którzy podpisali statut, stają się członkami spółdzielni z chwilą jej zarejestrowania, pozostałe osoby – z chwilą przyjęcia, stwierdzonego na deklaracji podpisem dwóch członków zarządu lub osób do tego przez zarząd upoważnionych z podaniem daty uchwały o przyjęciu.

UWAGA – nie może przyjmować członków zarząd jednoosobowy, wtedy sprawy z zakresu członkostwa rozstrzyga rada spółdzielni.

Członkowie – prawa i obowiązki

Termin

Uchwała w sprawie przyjęcia powinna być podjęta w ciągu miesiąca od dnia złożenia deklaracji,

O uchwale o przyjęciu w poczet członków oraz o uchwale odmawiającej przyjęcia zainteresowany powinien być zawiadomiony pisemnie w ciągu dwóch tygodni od dnia jej powzięcia. Zawiadomienie o odmowie przyjęcia powinno zawierać uzasadnienie.

Statut spółdzielni powinien wskazywać organ spółdzielni właściwy do przyjmowania członków. Jeżeli organem tym nie jest walne zgromadzenie, statut powinien wskazywać także organ, do którego służy odwołanie od decyzji odmawiającej przyjęcia, oraz określać terminy wniesienia i rozpatrzenia tego odwołania.

Członkowie – prawa i obowiązki

Zasada równości – art. 18 § 1 ustawy Prawo spółdzielcze

Prawa i obowiązki wynikające z członkostwa w spółdzielni są dla wszystkich członków równe.

dotyczy praw i obowiązków korporacyjnych a nie praw pochodnych i praw majątkowych

I ACa 92/15 - wyrok SA Łódź

Zasada równego traktowania członków spółdzielni może być oceniana wyłącznie na gruncie stosunku członkostwa, a nie stosunku obligacyjnego.

Członkowie – prawa i obowiązki

Członek spółdzielni ma prawo:

- 1) uczestniczenia w walnym zgromadzeniu lub zebraniu grupy członkowskiej;
- 2) wybierania i bycia wybieranym do organów spółdzielni;
- 3) otrzymania odpisu statutu i regulaminów, zaznajamiania się z uchwałami organów spółdzielni, protokołami obrad organów spółdzielni, protokołami lustracji, rocznymi sprawozdaniami finansowymi, umowami zawieranymi przez spółdzielnię z osobami trzecimi, z zastrzeżeniem art. 8[1] ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 845);
- 4) żądania rozpatrzenia przez właściwe organy spółdzielni wniosków dotyczących jej działalności;
- 5) udziału w nadwyżce bilansowej;
- 6) do świadczeń spółdzielni w zakresie jej statutowej działalności.

Członkowie – prawa i obowiązki

Spółdzielnia może odmówić członkowi wglądu do umów zawieranych z osobami trzecimi, jeżeli naruszałoby to prawa tych osób lub jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że członek wykorzysta pozyskane informacje w celach sprzecznych z interesem spółdzielni i przez to wyrządzi spółdzielni znaczną szkodę. Odmowa powinna być wyrażona na piśmie. Członek, któremu odmówiono wglądu do umów zawieranych przez spółdzielnię z osobami trzecimi, może złożyć wniosek do sądu rejestrowego o zobowiązanie spółdzielni do udostępnienia tych umów. Wniosek należy złożyć w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia członkowi pisemnej odmowy.

Członkowie – prawa i obowiązki

Członek spółdzielni ma obowiązek:

- ▶ przestrzegania przepisów prawa, postanowień statutu i opartych na nich regulaminów;
- ▶ dbania o dobro i rozwój spółdzielni oraz uczestniczenia w realizacji jej zadań statutowych.

Członek ma również inne prawa i wykonuje inne obowiązki określone w statucie – katalog ustawowy ma charakter otwarty.

Członkowie – prawa i obowiązki

Członek:

- wnosi wpisowe oraz zadeklarowane (w deklaracji członkowskiej) udziałów stosownie do postanowień statutu,
- uczestniczy w pokrywaniu strat spółdzielni do wysokości zadeklarowanych (nie wniesionych) udziałów,
- nie odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za jej zobowiązania.

Członkowie – prawa i obowiązki

V ACa 587/12 - wyrok SA Katowice

Dopiero po uzyskaniu statusu członka zobowiązany jest on do wniesienia wpisowego oraz wpłat na udział (art. 19 § 1 Prawa spółdzielczego). Wpłata udziału jest więc obowiązkiem członka wynikającym ze stosunku członkostwa.

Nie można warunkować przyjęcia od uprzedniego wniesienia wpłat.

III CZP 18/98 - uchwała SN - Izba Cywilna

Przepis art. 135 w zw. z art. 28 i art. 19 § 2 Prawa spółdzielczego uzasadnia żądanie uiszczenia przez byłego członka spółdzielni nie wpłaconej części zadeklarowanych udziałów, jeżeli powstały straty a postępowanie upadłościowe wszczęto w ciągu roku od ustania członkostwa.

Członkowie – prawa i obowiązki

Członek spółdzielni nie może przed ustaniem członkostwa żądać zwrotu wpłat dokonanych na udziały (nie dotyczy to jednak wpłat przekraczających ilość udziałów, których zadeklarowania wymaga statut obowiązujący w chwili żądania zwrotu). Zwrot tych wpłat nie może nastąpić przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za rok, w którym członek wystąpił z żądaniem oraz w wypadku, gdy jego udziały zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni.

Spadkobierca zmarłego członka spółdzielni dziedziczy udziały, jeżeli jest członkiem spółdzielni lub złożył deklarację przystąpienia do spółdzielni. Jeżeli spadkobierców jest więcej niż jeden, powinni oni wskazać jednego spośród siebie, który uzyskuje prawo do udziałów, chyba że podzielą oni udziały między tych spadkobierców, którzy złożyli deklarację przystąpienia do spółdzielni. Spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków spadkobierców dziedziczących udziały, jeżeli odpowiadają oni wymogom określonym w statucie.

Ustanie członkostwa

WYSTAPIENIE - za wypowiedzeniem, pod nieważnością w formie pisemnej, Termin i okres wypowiedzenia określa statut. Za datę wystąpienia uważa się następnny dzień po upływie okresu wypowiedzenia.

Spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka.

WYKLUCZENIE - z winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa członka dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami. Statut **określa** przyczyny wykluczenia.

Ustanie członkostwa

WYKREŚLENIE - Członek niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni. **Statut określa przyczyny wykreślenia.**

Właściwość organów

rada nadzorcza lub walne zgromadzenie zgodnie z postanowieniami statutu

Obowiązek zawiadomienia członka na piśmie wraz z uzasadnieniem o wykreśleniu albo wykluczeniu ze spółdzielni w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały. Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie. Zawiadomienie zwrócone z powodu niezgłoszenia przez członka zmiany podanego przez niego adresu ma moc prawną doręczenia.

Ustanie członkostwa

Wykluczenie albo wykreślenie staje się skuteczne z chwilą:

- 1) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, chyba że członek przed upływem tego terminu wniósł odwołanie od uchwały rady do walnego zgromadzenia;
- 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej, jeżeli termin ten jest dłuższy od terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady;
- 3) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały walnego zgromadzenia;
- 4) prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej albo walnego zgromadzenia.

SKRESLENIE – czynność faktyczna w przypadku śmierci osoby fizycznej lub ustania osoby prawnej.

Orzecznictwo

I CSK 222/17 - wyrok SN - Izba Cywilna

Wykluczenie członka ze spółdzielni ze względu na umyślne lub wyniku rażącego niedbalstwa naruszenie przez niego zasad współżycia społecznego lub dobrych obyczajów może nastąpić, gdy w chwili podejmowania uchwały jest ta przesłanka jeszcze aktualna.

Ustawodawca w art. 24 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 21, ze zm.) przesądził, że podstawą podjęcia uchwały o wykluczeniu mogą być jedynie zdarzenia wynikające z winy członka spółdzielni i to winy kwalifikowanej przez rażące niedbalstwo lub umyślność, a nie każdą postać winy. Oznacza to, że niewystarczające jest przypisanie członkowi spółdzielni winy nieumyślnej w postaci lekkomyślności czy niedbalstwa, jeżeli nie jest ono rażącym niedbalstwem.

Orzecznictwo

I ACa 321/17 - wyrok SA Katowice

Aktywność członka spółdzielni, nawet jeżeli jest odbierana jako uciążliwość dla organów spółdzielni, nie może stanowić podstawy do wykreślenia członka. W żadnym razie nie można uznać zachowania powódki za nadużywanie swojego prawa, co miałyby nie zasługiwać na ochronę w świetle art. 5 KC.

I ACa 8/16 - wyrok SA Warszawa

Naturalne spory pomiędzy członkami spółdzielni nie mogą być rozwiązywane poprzez wykluczenie niektórych ze spierających się osób ze spółdzielni. Podejmując decyzję w przedmiocie wykluczenia rada nadzorcza spółdzielni winna liczyć się z obowiązkiem wykazania przed sądem zasadności takiego działania. Należy więc udowodnić, że w istocie działalność wykluczonego szkodziła spółdzielni.

Rejestr

Zarząd spółdzielni prowadzi rejestr członków zawierający ich imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania (w odniesieniu do członków będących osobami prawnymi - ich nazwę i siedzibę), wysokość zadeklarowanych i wniesionych udziałów, wysokość wniesionych wkładów, ich rodzaj, jeżeli są to wkłady niepieniężne, zmiany tych danych, datę przyjęcia w poczet członków, datę wypowiedzenia członkostwa i jego ustania, a także inne dane przewidziane w statucie.

Członek spółdzielni, jego małżonek i wierzyciel członka lub spółdzielni ma prawo przeglądać rejestr.

Postępowanie wewnętrzne

od 22 lipca 2005 r. fakultatywne

Regulacje statutu powinny określać jego przedmiot, a także zasady i tryb postępowania, a w szczególności terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania.

Jeżeli członek zdecyduje się na dochodzenie roszczeń w postępowaniu wewnętrznym bieg przedawnienia i terminów zawitych ulega zawieszeniu do dnia zakończenia tego postępowania, jednakże przez okres nie dłuższy niż rok od dnia, w którym organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie.

W przypadku wystąpienia członka do sądu - postępowanie wewnętrzne ulega umorzeniu.

Organy spółdzielni

Obligatoryjne

- 1) walne zgromadzenie;
- 2) rada nadzorcza, zwana dalej „radą”;
- 3) zarząd;
- 4) w spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli - zebrania grup członkowskich (art. 59).

Fakultatywne

Statut może przewidywać powołanie także innych organów niż wymienione w § 1, składających się z członków spółdzielni. W takim wypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków.

Organy spółdzielni

Zasady głosowania

Przy obliczaniu wymaganej większości głosów dla podjęcia uchwały przez organ spółdzielni uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale, chyba że statut stanowi inaczej.

Tryb zwoływania posiedzeń organów (zebranie przedstawicieli, zebrania grup członkowskich, rada nadzorcza, zarząd) oraz sposób i warunki podejmowania uchwał przez te organy określa statut lub przewidziane w nim regulaminy tych organów.

KOMPETENCJE WALNEGO ZGROMADZENIA

WYŁĄCZNE

- uchwalanie kierunków rozwoju działalności gospodarczej oraz społecznej i kulturalnej;
- rozpatrywanie sprawozdań rady, zatwierdzanie sprawozdań rocznych i sprawozdań finansowych oraz podejmowanie uchwał co do wniosków członków spółdzielni, rady lub zarządu w tych sprawach i udzielanie absolutorium członkom zarządu;
- rozpatrywanie wniosków wynikających z przedstawionego protokołu polustracyjnego z działalności spółdzielni oraz podejmowanie uchwał w tym zakresie;
- podejmowanie uchwał w sprawie podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub sposobu pokrycia strat;
- podejmowanie uchwał w sprawie zbycia nieruchomości, zbycia zakładu lub innej wyodrębnionej jednostki organizacyjnej;

KOMPETENCJE WALNEGO ZGROMADZENIA

WYŁĄCZNE

- podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do innych organizacji gospodarczych oraz występowania z nich;
- oznaczanie najwyższej sumy zobowiązań, jaką spółdzielnia może zaciągnąć;
- podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się spółdzielni, podziału spółdzielni oraz likwidacji spółdzielni;
- rozpatrywanie w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym odwołań od uchwał rady;
- uchwalanie zmian statutu;
- podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia lub wystąpienia spółdzielni ze związku oraz upoważnienie zarządu do podejmowania działań w tym zakresie;
- wybór delegatów na zjazd związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

Na gruncie uPsp możemy również wyróżnić kompetencje o charakterze alternatywnym, przepisy przewidują możliwość dokonania w statucie wyboru, który organ będzie właściwy (np. art. 24 § 4, art. 49 § 2)

Możliwość podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie objętych kompetencjami innych organów spółdzielni:

W doktrynie i orzecznictwie pojawiały się trzy stanowiska. Zgodnie z pierwszym walne zgromadzenie zawsze mogło podjąć uchwałę niezależnie od tego w zakresie kompetencji którego organu sprawa przedmiotowo się znajdowała, natomiast drugi pogląd oparty był o tezę, że uchwała podjęta z przekroczeniem kompetencji jest nieważna. W wyroku z dnia 4 sierpnia 1992 r. sygn. akt I CRN 113/92 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż uchwała walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) członków spółdzielni, podjęta w przedmiocie przekraczającym zakres kompetencji tego organu, jest nieważna i nie podlega wykonaniu pomimo jej niezaskarżenia w trybie art. 42 § 2 i 3 prawa spółdzielczego.

Obecnie jako dominujący można wskazać pogląd pośredni o charakterze kompromisowym . Zgodnie z nim walne zgromadzenie może wyrazić swoje stanowisko w każdej sprawie dotyczącej spółdzielni, jeżeli tylko zostanie ona wprowadzona do porządku dziennego obrad we właściwym trybie, jednakże w sprawach należących do kompetencji innych organów może ono podjąć wyłącznie uchwałę o charakterze opinii, postulatów, czy też zaleceń pozostawiających podjęcie decyzji ostatecznej organowi właściwemu, decyzja taka nie może mieć charakteru polecenia wiążącego inne organy, w ramach ich kompetencji statutowych.

Zwoływanie

Przez zarząd raz w roku w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

Na żądanie:

- rady
- jednej dziesiątej, nie mniej jednak niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków

W terminie 6 tygodni, o daty wniesienia żądania, walne winno się odbyć.

UWAGA niezwołanie jest przestępstwem

Zawiadamianie

O czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia zawiadamia się członków, związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, oraz Krajową Radę Spółdzielczą w sposób i w terminach określonych w statucie.

Walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanych do wiadomości członków w terminach i w sposób określonych w statucie.

BRAK MOŻLIWOŚCI ROZSZERZENIA PORZĄDKU OBRAD

Rada Nadzorcza

Rada nadzorcza spółdzielni jest organem kontroli wewnętrznej z uprawnieniami nadzorczymi i zarządczymi. W przypadkach określonym przepisami prawa rada może też reprezentować spółdzielnię.

Przyznanie radzie nadzorczej kompetencji kontrolno-nadzorczych, przy jednoczesnym wymogu istnienia stosunku członkostwa członka rady w spółdzielni czyni z niej w pełni samorządowy organ „nadzoru właścicielskiego” członków nad działalnością spółdzielni.

Istotne znaczenie dla zakresu działania rady w spółdzielni ma statut, zgodnie bowiem z art. 46 § 2 uPs statut może zastrzec do zakresu działalności rady również inne uprawnienia poza określonymi ustawowo.

Rada Nadzorcza

Funkcjonowanie, zasady obradowania, sposób wyboru i skład prezydium rady określa statut i oparte na nim regulaminy, wobec czego przyjęte w poszczególnych spółdzielniach regulacje mogą się znacznie różnić między sobą. Konstruując przepisy Prawa spółdzielczego ustawodawca w dużym zakresie posługuje się normami względnie obowiązującymi, ustawa określa w sposób bezwzględnie wiążący tylko tą część postanowień statutu, które uznaje za podstawowe, resztę zagadnień pozostawia bądź do swobodnej regulacji statutowej, bądź, formułując rozwiązania alternatywne, przekazuje statutowi wybór konkretnego wariantu prawnego, co pozwala na dostosowywanie szczegółowych zapisów statutu do konkretnych potrzeb.

Rada Nadzorcza

Generalnie rada nadzorcza jest organem obligatoryjnym spółdzielni, w szczególnych przypadkach, gdy statut przekazuje do właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał we wszystkich lub niektórych sprawach wymienionych w art. 46 § 1 pkt 1, 3 oraz 5 (uchwalanie planów gospodarczych i programów działalności społecznej i kulturalnej, podejmowanie uchwał w sprawie nabycia i obciążenia nieruchomości oraz nabycia zakładu lub innej jednostki organizacyjnej, zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni) może przewidywać dla rady nazwę komisji rewizyjnej.

Rada Nadzorcza

Zgodnie z art. 46 § 1 ustawy prawo spółdzielcze wyboru członków rady dokonują stosownie do postanowień statutu walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich. Ustawodawca w powyższym zakresie pozostawia konkretyzację zapisów prawa treści statutów spółdzielni. W praktyce najczęściej wyboru rady dokonuje walne zgromadzenie lub zebranie przedstawicieli członków. Rozwiązanie przewidujące wybory przez grupy członkowskie lub częściowo przez grupy i przez walne zgromadzenie jest również stosowane, jednakże może budzić problemy praktyczne, ponieważ zgodnie z art. 45 § 5 przed upływem kadencji członek rady może być odwołany większością 2/3 głosów przez organ, który go wybrał, co wyklucza odwołanie członka rady wybranego na grupie członkowskiej przez walne zgromadzenie.

Rada Nadzorcza

Członkami rady spółdzielni mogą być **wyłącznie członkowie spółdzielni**, odmiennie niż w przypadku zarządu, gdzie taki wymóg nie ma charakteru ustawowego, lecz może wynikać z właściwych zapisów statutu, jedynie w przypadku gdy członkiem spółdzielni jest osoba prawna członkiem rady może być również osoba niebędąca członkiem spółdzielni wskazana przez osobę prawną. Nie można być jednocześnie członkiem rady i zarządu tej samej spółdzielni. Zgodnie z art. 57 ustawy w skład rady nie mogą wchodzić osoby będące kierownikami bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni lub pełnomocnikami zarządu oraz osoby pozostające z członkami zarządu lub kierownikami bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej i w drugim stopniu linii bocznej.

Rada Nadzorcza

Zgodnie z art. 45 § 1 ustawy do zakresu działalności rady należy:

- uchwalanie planów gospodarczych i programów działalności społecznej i kulturalnej;
- nadzór i kontrola działalności spółdzielni poprzez:
 - a) badanie okresowych sprawozdań oraz sprawozdań finansowych,
 - b) dokonywanie okresowych ocen wykonania przez spółdzielnię jej zadań gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania przez spółdzielnię praw jej członków,
 - c) przeprowadzanie kontroli nad sposobem załatwiania przez zarząd wniosków organów spółdzielni i jej członków;
- podejmowanie uchwał w sprawie nabycia i obciążenia nieruchomości oraz nabycia zakładu lub innej jednostki organizacyjnej;
- podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do organizacji społecznych oraz występowania z nich;

Rada Nadzorcza

- ▶ zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni;
- ▶ rozpatrywanie skarg na działalność zarządu;
- ▶ składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań zawierających w szczególności wyniki kontroli i ocenę sprawozdań finansowych;
- ▶ podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy dwóch członków rady przez nią upoważnionych.

Rada Nadzorcza

Statut może zastrzec do właściwości rady również inne uprawnienia. Warto zauważyć, że w zasadzie można rozważać jedynie rozszerzenie kompetencji rady poprzez uszczuplenie zakresu działania zarządu. Jako niedopuszczalne należy zakwalifikować rozszerzanie kompetencji rady kosztem walnego zgromadzenia. Ustawa pozwala jedynie na rozszerzenie kompetencji walnego zgromadzenia kosztem zakresu uprawnień rady a w żadnym wypadku nie dopuszcza rozwiązania przeciwnego.

Reprezentacja spółdzielni przez radę nadzorczą.

Przyznanie w niektórych przypadkach prawa reprezentacji spółdzielni radzie jest odstępstwem od ogólnej zasady, określonej w art. 48 § 1 ustawy przyznającym reprezentację spółdzielni zarządowi. Rada reprezentuje spółdzielnię przy dokonywaniu czynności prawnych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu. Do reprezentowania spółdzielni wystarcza dwóch członków rady przez nią wskazanych.

Zarząd

Zarząd spółdzielni jest organem obligatoryjnym o dwóch podstawowych funkcjach – kieruje spółdzielni i ją reprezentuje. Zakres jego kompetencji ukształtowany został w sposób negatywny, mieści się w nich wszystko co na mocy ustawy bądź statutu nie należy do właściwości innych organów spółdzielni. Zarząd może być zarówno organem kolegialnym jak też jednoosobowym, podkreślić należy, że w przypadku zarządu kolegialnego prezes zarządu posiada jedynie uprawnienie do kierowania jego pracą, nie pozostaje w stosunku nadrzędnym do pozostałych jego członków. Skład i liczbę członków zarządu określa statut, może on również ustalać wymagania, jakie powinna spełniać osoba wchodząca w skład zarządu lub prezes w zarządzie jednoosobowym.

Zarząd

Na gruncie ogólnych norm prawa reprezentację spółdzielni możemy podzielić na czynną (składanie oświadczeń woli) i bierną (przyjmowanie oświadczeń woli). Ogólne zasady reprezentacji spółdzielni reguluje art. 54 ustawy). Zgodnie z treścią § 1 oświadczenia woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i pełnomocnik. Porównując normę Prawa spółdzielczego z treścią art. 205 Kodeksu spółek handlowych (reprezentacja spółki z o.o.) można wskazać szereg podobieństw, ale też pewne różnice.

Norma Prawa spółdzielczego ma charakter bezwzględnie obowiązujący.

Zarząd

Oświadczenia woli składane w ramach reprezentacji mieszanej łącznej należy z wszystkimi tego konsekwencjami traktować na równi z działaniem zarządu osoby prawnej, a zakres kompetencji w ramach takiej czynności odpowiada granicom, w jakich za spółdzielnię może działać jej zarząd. Odmiennie ustawa reguluje składanie oświadczeń woli w spółdzielniach o zarządzie jednoosobowym. W imieniu spółdzielni może działać prezes jednoosobowo lub dwaj pełnomocnicy, działający łącznie.

Zarząd

Na podstawie art. 55 § 1 Prawa spółdzielczego, spółdzielnia może działać przez pełnomocnika.

Pełnomocnictwo może być udzielone do:

- do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni lub jej wyodrębnionej organizacyjnie i gospodarczo jednostki
- do dokonywania czynności określonego rodzaju
- do dokonywania czynności szczególnych

Konsekwencje odmowy wpisu spółdzielni w rejestrze spółdzielni energetycznych

Związek rewizyjny (Krajowa Rada Spółdzielcza), w którym spółdzielnia jest zrzeszona, może podjąć uchwałę o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji, jeżeli spółdzielnia co najmniej od roku nie prowadzi działalności gospodarczej.

Jeżeli spółdzielnia nie rozpoczęła działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nie posiada majątku, może ulec wykreśleniu z Krajowego Rejestru Sądowego na wniosek związku rewizyjnego (Krajowej Rady Spółdzielczej).

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

Naczelnym organ samorządu spółdzielczego - Krajowa Rada Spółdzielcza.

Do zadań Rady należy:

- reprezentowanie polskiego ruchu spółdzielczego w kraju i za granicą;
- współdziałanie z naczelnymi organami państwowymi w sprawach dotyczących ruchu spółdzielczego;
- inicjowanie i opiniowanie aktów prawnych dotyczących spółdzielczości i mających dla niej istotne znaczenie;
- badanie i ocena form, warunków, kierunków oraz wyników działalności ruchu spółdzielczego i przedstawianie informacji i wniosków naczelnym organom państwowym;

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

- organizowanie działalności naukowo-badawczej, szkoleniowej i informacyjnej, propagowanie działalności kulturalno-oświatowej członków, podejmowanie inicjatyw związanych z rozwojem ruchu spółdzielczego w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym rozwoju spółdzielczości uczniowskiej, oraz kształtowanie sprzyjających warunków dla rozwoju ruchu spółdzielczego;
- inicjowanie i rozwijanie współpracy międzyspółdzielczej i szerzenie idei spółdzielczego współdziałania;
- organizowanie postępowania rozjemczego w sporach między organizacjami spółdzielczymi;
- współdziałanie ze związkami rewizyjnymi w realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy;

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

Krajowa Rada Spółdzielcza wykonuje przewidziane w ustawie funkcje związku rewizyjnego w stosunku do spółdzielni niezrzeszonych w takim związku.

Działa na podstawie statutu, który określa szczegółowe zasady i tryb jej działania.

Statut podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

W pracach organów Rady mogą uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele naczelnych organów administracji państwowej oraz przedstawiciele związków rewizyjnych.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ